

DRŽAVNO IZBORNO
POVJERENSTVO
REPUBLIKE HRVATSKE

PODSJETNIK ZA RAD BIRAČKIH ODBORA LOKALNI IZBORI 2009.

 izbori 2009

P · O · D · S · J · E · T · N · I · K

ZA RAD BIRAČKIH ODBORA

za izbor članova predstavničkih tijela

jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

te izbor općinskih načelnika, gradonačelnika,

župana i gradonačelnika Grada Zagreba

Podsjetnik za rad biračkih odbora izrađen je radi pripreme biračkih odbora za provođenje glasovanja i osiguravanja pravilnosti i tajnosti glasovanja na biračkim mjestima te je stoga isti, prije početka rada biračkog odbora, potrebno proučiti.

Sadržaj

I.	IZBORNI MATERIJAL KOJEG ĆE DOBITI SVAKI BIRAĀKI ODBOR	3
II.	PROMATRAĀI	5
III.	RAD BIRAĀKOG ODBORA PRIJE POĀETKA GLASOVANJA	7
	1. Uređivanje biraĀkog mjesta.....	7
	2. Priprema biraĀkog odbora za poĀetak glasovanja.....	7
IV.	RAD BIRAĀKOG ODBORA ZA VRIJEME GLASOVANJA	9
	1. Općenito.....	9
	2. Postupci Ālanova biraĀkog odbora u provedbi postupka glasovanja.....	9
	2.1. Utvrđenje identiteta biraĀa i postojanje biraĀkog prava.....	9
	2.2. Pouka biraĀima o naĀinu glasovanja.....	10
	3. Glasovanje biraĀa s potvrdom za glasovanje.....	10
	4. Glasovanje biraĀa s tjelesnom manom, nepismenih biraĀa te biraĀa koji ne mogu pristupiti na biraĀko mjesto.....	11
	4.1. Glasovanje na biraĀkom mjestu uz pomoć druge osobe.....	11
	4.2. Glasovanje izvan biraĀkog mjesta.....	11
	5. Postupak s punom glasaĀkom kutijom za vrijeme glasovanja.....	12
	6. Zatvaranje biraĀkog mjesta.....	12
V.	POSTUPCI BIRAĀKOG ODBORA NAKON ZATVARANJA BIRAĀKOG MJESTA	13
VI.	UTVRĀIVANJE REZULTATA GLASOVANJA NA BIRAĀKOM MJESTU	15
	1. Postupanje biraĀkog odbora prije otvaranja glasaĀke kutije.....	15
	2. Postupanje biraĀkog odbora nakon otvaranja glasaĀke kutije.....	15
	3. Popunjavanje zapisnika o radu biraĀkog odbora.....	17
VII.	DOSTAVA IZBORNOG MATERIJALA NADLEŹNIM IZBORNIM POVJERENSTVIMA	20
VIII.	DRUGI KRUG IZBORA ZA IZBOR OPĆINSKOG NAĀELNIKA, GRADONAĀELNIKA, ŹUPANA I GRADONAĀELNIKA GRADA ZAGREBA	21
	1. Općenito.....	21
	2. Izborni materijal za drugi krug izbora.....	21
	3. Rad biraĀkog odbora u drugom krugu izbora.....	21
	4. PromatraĀi u drugom krugu izbora.....	21
	IZVADAK IZ KAZNENOG ZAKONA	23

IZBORNI MATERIJAL KOJEG ĆE DOBITI SVAKI BIRAĀKI ODBOR

I

Redovni izbori za izbor članica/članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave održavaju se treće nedjelje u svibnju mjesecu svake četvrte godine.

Redovni izbori općinskih načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba održavaju se svake četvrte godine, istodobno s izborima za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Izbori će se održati u nedjelju 17. svibnja 2009.

Glasovanje na ovim izborima održat će se pred istim biračkim odborom.

Nadležna izborna povjerenstva dostavit će svakom biračkom odboru slijedeći izborni materijal i pribor za glasovanje:

IZBORNI MATERIJAL:

Izvaci:

♦ četiri izvotka iz popisa birača za biračke odbore i to:

- 1) izvadak iz popisa birača za izbor članova općinskog/gradskog vijeća;
- 2) izvadak iz popisa birača za izbor članova županijske skupštine;
- 3) izvadak iz popisa birača za izbor općinskog načelnika/gradonačelnika i
- 4) izvadak iz popisa birača za izbor župana.

♦ biračkim odborima u Gradu Zagrebu dostavit će se po **dva izvotka** iz popisa birača i to:

- 1) izvadak iz popisa birača za izbor članova Gradske skupštine Grada Zagreba i
- 2) izvadak iz popisa birača za izbor gradonačelnika Grada Zagreba.

Oglasi:

- ♦ oglase sa svim kandidacijskim listama s pregledno navedenim imenima i prezimenima svih kandidata za članove predstavničkih tijela jedinica za koje se glasuje kao i zbirne liste;
- ♦ oglase zbirnih lista kandidatura za izbor općinskog načelnika/gradonačelnika/župana i gradonačelnika Grada Zagreba s pregledno navedenim imenima i prezimenima kandidata i zamjenika kandidata kandidiranih u jedinici lokalne i jedinici područne (regionalne) samouprave.

Glasački listići:

- 1) glasački listići za izbor članova općinskog/gradskog vijeća (**roza boje**);
- 2) glasački listići za izbor članova županijske skupštine (**svijetlo smeđe boje**);
- 3) glasački listići za izbor općinskih načelnika/gradonačelnika (**bijele boje**) i

4) glasački listići za izbor župana (**plave boje**).

♦ biračkim odborima u Gradu Zagrebu bit će dostavljena po **dva glasačka listića** i to:

1) glasački listići za izbor članova Gradske skupštine Grada Zagreba (**svijetlo smeđe boje**) i

2) glasački listići za izbor gradonačelnika Grada Zagreba (**plave boje**).

Zapisnici (obrasci):

1) obrasci **OLS-9 (roza boje)** - zapisnici o radu biračkog odbora za izbor članova općinskog/gradskog vijeća;

2) obrasci **OLS-10 (svijetlo smeđe boje)** - zapisnici o radu biračkog odbora za izbor članova županijske skupštine/Gradske skupštine Grada Zagreba;

3) obrasci **LSN-7 (bijele boje)** - zapisnici o radu biračkog odbora za izbor općinskog načelnika/gradonačelnika i

4) obrasci **LSN-8 (plave boje)** - zapisnici o radu biračkog odbora za izbor župana/gradonačelnika Grada Zagreba.

♦ biračkim odborima u Gradu Zagrebu bit će dostavljena **dvije vrste obrazaca** i to:

1) obrasci **OLS-10 (svijetlo smeđe boje)** - zapisnici o radu biračkog odbora za izbor članova županijske skupštine/Gradske skupštine Grada Zagreba i

2) obrasci **LSN-8 (plave boje)** - zapisnici o radu biračkog odbora za izbor župana/gradonačelnika Grada Zagreba.

Uz svaku vrstu obrazaca - zapisnika o radu biračkog odbora
bit će dostavljen odgovarajući broj obrazaca prijepisa tog zapisnika

PRIBOR ZA GLASOVANJE:

- glasačke kutije s priborom za pečaćenje,

- više kemijskih olovaka,

- više grafitnih olovaka,

- više listova bijelog papira,

- više omotnica, a osobito:

a) za važeće glasačke listiće,

b) za nevažeće glasačke listiće,

c) za neupotrijebljene glasačke listiće,

d) za zapisnike o radu biračkog odbora,

e) za glasačke listiće kojima se glasovalo izvan biračkog mjesta (vidjeti str. 11 ovog Podsjetnika),

f) iskaznice za promatrače.

Birački odbor preuzet će izborne materijale i pribor za glasovanje od nadležnog izbornog povjerenstva.

Predsjednik/zamjenik predsjednika biračkog odbora potpisat će potvrdu o preuzimanju izbornih materijala.

Na istim biračkim mjestima održat će se izbori za članice/članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i izbori za općinske načelnike, gradonačelnike, župane i gradonačelnika Grada Zagreba.

Promatrači smiju promatrati rad biračkog odbora i stavljati primjedbe samo za one izbore koje su ovlaštteni promatrati.

Promatrač ne smije biti kandidat na izborima.

Rad biračkih odbora imaju pravo promatrati:

- **promatrači registriranih političkih stranaka,**
- **promatrači koje su odredili birači koji su predložili nezavisne kandidacijske liste za izbor članova predstavničkog tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave,**
- **promatrači koje su odredili birači koji su predložili nezavisne kandidate,**
- **nevladine udruge koje se bave promatranjem izbora i**
- **međunarodne organizacije koje djeluju u Republici Hrvatskoj (strani promatrači).**

Pravila za rad promatrača:

Predsjednik ili član biračkog odbora, prije nego promatraču dozvoli promatranje rada biračkog odbora, zatražit će na uvid:

a) od promatrača kojeg je predložila registrirana politička stranka

- potvrdu političke stranke koja ga je odredila;

b) od promatrača kojeg su odredili birači koji su predložili nezavisnu kandidacijsku listu

- potvrdu podnositelja prijave nezavisne kandidacijske liste;

c) od promatrača kojeg su odredili birači koji su predložili nezavisnog kandidata

- suglasnost nezavisnog kandidata;

d) od promatrača nevladine udruge

- potvrdu nevladine udruge koja ga je odredila, s naznakom broja i datuma odobrenja za promatranje te izbornog povjerenstva koje je odobrenje izdalo odnosno iskaznicu koju mu je izdalo nadležno izbornog povjerenstvo ili rješenje nadležnog županijskog izbornog povjerenstva ako mu iskaznica nije izdana i odluku ovlaštene nevladine udruge;

e) od stranog promatrača

- iskaznicu koje mu je izdalo Državno izbornog povjerenstvo Republike Hrvatske odnosno odobrenje Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske kojom mu se utvrđuje status stranog promatrača.

Promatrač je dužan nositi vidljivo istaknutu iskaznicu koju mu je izdalo nadležno izborno povjerenstvo za cijelo vrijeme promatranja izbornog postupka.

Ako na biračko mjesto dođe osoba koja se legitimira kao ovlaštenu promatrača, a nema izdanu iskaznicu, predsjednik biračkog odbora ili član kojeg on odredi upisat će ime i prezime promatrača na iskaznicu i uručiti je promatraču.

Birački odbor čiji se rad promatra ne smije promatraču zabraniti promatranje.

Ako prostorni uvjeti ili drugi neotklonjivi razlozi ne dopuštaju istodobno promatranje rada biračkog odbora svim promatračima, birački odbor može ograničiti broj promatrača. Političkim strankama, biračima koji su predložili nezavisnog kandidata ili nezavisnu kandidacijsku listu, nevladinim udrugama i međunarodnim organizacijama mora se omogućiti da imaju najmanje po jednog promatrača na biralištu.

Promatraču je dopušteno:

- ◆ promatrati cjelokupni izborni postupak odnosno nazočiti radu biračkog odbora od pripremanja birališta prije otvaranja, za vrijeme glasovanja, prebrojavanja glasačkih listića, utvrđivanja rezultata glasovanja i promatrati predaju izbornog materijala od strane biračkog odbora nadležnom izbornom povjerenstvu,
- ◆ dolaziti i odlaziti s biračkog mjesta, ne remeteći postupak glasovanja i rad biračkog odbora,
- ◆ davati obrazložene primjedbe na rad biračkog odbora usmeno na zapisnik o radu biračkog odbora ili pisano, koje se prilažu zapisniku o radu,
- ◆ zahtijevati potvrdu da je biračkom odboru predao pisanu, obrazloženu primjedbu na rad,
- ◆ zahtijevati prijepis ili presliku zapisnika o radu biračkog odbora čiji je rad promatrao.

Promatraču nije dopušteno:

- ◆ ometati rad biračkog odbora,
- ◆ odgovarati na eventualne upite birača, a ako mu se birač obrati dužan ga je uputiti predsjedniku ili članu biračkog odbora,
- ◆ tonski ili video snimati rad biračkog odbora,
- ◆ nositi oznake, značke, fotografije, promotivni ili drugi materijal koji može utjecati na birače,
- ◆ na bilo koji drugi način aktivno ili pasivno utjecati na birače.

Birački odbor voditi će računa da se glasovanje provede neometano, uz puno poštivanje tajnosti glasovanja i sigurnosti birača.

Promatrača koji ometa rad biračkog odbora, predsjednik biračkog odbora usmeno će opomenuti. Ako promatrač unatoč opomeni nastavi s ometanjem, predsjednik biračkog odbora ovlašten je naložiti njegovo udaljšavanje s biračkog mjesta.

Ako je to nužno radi očuvanja reda i mira te radi nesmetanog odvijanja glasovanja, predsjednik biračkog odbora može zatražiti pomoć policije.

Samo policijski službenik na poziv predsjednika biračkog odbora smije doći na biralište naoružan.

RAD BIRAČKOG ODBORA PRIJE POČETKA GLASOVANJA

1. Uređivanje biračkog mjesta

Predsjednik i članovi biračkog odbora (odnosno njihovi zamjenici) uređuju prostorije za glasovanje na biračkom mjestu, u pravilu, večer prije dana izbora.

Predsjednik i članovi biračkog odbora (odnosno njihovi zamjenici) moraju **najkasnije jedan sat** prije početka glasovanja doći u prostorije u kojima će se glasovati na biračkom mjestu, radi njihova uređivanja.

Birački odbor provjerit će je li sav promidžbeni materijal uklonjen sa biračkog mjesta i iz neposredne blizine birališta (u krugu od oko 50 metara), u protivnom će isti ukloniti članovi biračkog odbora.

Birački odbor dužan je, neposredno prije otvaranja biračkog mjesta, na biračkom mjestu vidljivo istaknuti:

- oglašava sa svim kandidacijskim listama s pregledno navedenim imenima i prezimenima svih kandidata za članove predstavničkih tijela jedinica za koje se glasuje i zbirne liste,
- oglašava zbirnih lista kandidatura za izbor općinskih načelnika/gradonačelnika/župana i gradonačelnika Grada Zagreba s pregledno navedenim imenima i prezimenima kandidata i zamjenika kandidata kandidiranih u jedinici lokalne i jedinici područne (regionalne) samouprave.

U prostorijama za glasovanje smiju se isticati samo državni simboli u skladu s Ustavom Republike Hrvatske i Zakonom o grbu, zastavi i himni Republike Hrvatske te zastavi i lenti predsjednika Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 55/90) kao što su grb Republike Hrvatske i zastava Republike Hrvatske te obilježja županija, gradova odnosno općina sukladno njihovom statutu.

Kod uređenja prostorija mora se osigurati tajnost glasovanja paravanima ili sličnim sredstvima tako da nitko iz ostalog dijela prostorije ne može vidjeti kako je birač popunio glasački listić.

Birački odbor će na svako mjesto, na kojem će birači popunjavati glasačke listiće, staviti **kemijske olovke**.

2. Priprema biračkog odbora za početak glasovanja

Predsjednik i članovi biračkog odbora pregledat će primljene izborne materijale i iste rasporediti za početak glasovanja i to:

- **provjeriti** jesu li zaprimljeni odgovarajući izvaci iz popisa birača (jedan za izbor članova općinskog/gradskog vijeća, drugi za izbor članova županijske skupštine, treći za izbor općinskog načelnika/gradonačelnika i četvrti za izbor župana) i **utvrditi** je li svaki izvadak zaključen rednim brojem, ovjeren te potpisan od strane nadležnog tijela,
- ♦ **birački odbori u Gradu Zagrebu provjerit** će jesu li zaprimljeni odgovarajući izvaci iz popisa birača (jedan za izbor članova Gradske skupštine Grada Zagreba, a drugi za izbor gradonačelnika Grada Zagreba) i **utvrditi** je li svaki izvadak zaključen rednim brojem, ovjeren te potpisan od strane nadležnog tijela,

- **utvrditi** broj primljenih glasačkih listića za svaki izbor (po vrstama),
- **provjeriti** je li birački odbor primio obrasce zapisnika o radu biračkog odbora (OLS-9, OLS-10, LSN-7, LSN-8),
- **pregledati** glasačke kutije i nakon što se uvjeri da su glasačke kutije prazne, mora ih **zapečatiti na mjestima na kojima se otvaraju**,
- na prednju stranu svake glasačke kutije **istaknuti** glasački listić kakav se ubacuje u tu glasačku kutiju,

- glasačke listiće za svaki izbor **pomiješati** tako da nisu složeni po serijskim brojevima i **lepezasto ih postaviti** licem okrenutim prema dolje da se ne vidi serijski broj listića

- **rasporediti** poslove članova biračkog odbora tako da:
  - predsjednik biračkog odbora ili član kojeg on odredi utvrđuje identitet birača (na temelju važeće osobne iskaznice ili putovnice), provjerava je li birač upisan u izvadak iz popisa birača i u svakom zaprimljenom izvratku iz popisa birača mora zaokružiti redni broj ispred imena i prezimena birača koji je pristupio glasovanju,
  - drugi član uručuje glasačke listiće biraču i objašnjava način glasovanja, a
  - treći član se brine da birač svaki glasački listić ubaci u odgovarajuću glasačku kutiju i nadzire birače koji čekaju u redu.

Važna napomena:

Isti postupak utvrđivanja identiteta birača i zaokruživanja birača u izvratku iz popisa birača provodi se za svaki izbor odnosno u svakom izvratku iz popisa birača.

Redni broj ispred imena i prezimena birača mora se zaokružiti na svakom izvratku iz popisa birača za koji izbor mu je uručen glasački listić.

Ako to dopuštaju mogućnosti (istovremena prisutnost više članova odnosno zamjenika članova biračkog odbora na biračkom mjestu), može se za obavljanje navedenih poslova odrediti i više osoba koje će **zajednički** obavljati pojedine poslove.

RAD BIRAČKOG ODBORA ZA VRIJEME GLASOVANJA

IV

1. Općenito

Glasovanje traje neprekidno od sedam do devetnaest sati (od 7,00 sati do 19,00 sati) 17. svibnja 2009.

Za cijelo vrijeme glasovanja na biračkom mjestu
 neprekidno moraju biti nazočna najmanje tri člana biračkog odbora ili njihovi zamjenici.

Predsjednik biračkog odbora brine se o održavanju reda i mira za vrijeme glasovanja i ovlašten je poduzeti potrebne mjere da se narušeni red i mir ponovno uspostave.

Ako je to nužno radi očuvanja reda i mira te radi nesmetanog odvijanja glasovanja predsjednik biračkog odbora može zatražiti pomoć policije.

Samo policijski službenik na poziv predsjednika biračkog odbora smije doći na biralište naoružan.

2. Postupci članova biračkog odbora u provedbi postupka glasovanja

2.1. Utvrđenje identiteta birača i postojanja biračkog prava

Predsjednik biračkog odbora odnosno član biračkog odbora **zadužen za provjeru** birača u izvatku iz popisa birača utvrđuje identitet birača uvidom u važeću osobnu iskaznicu ili putovnicu i nakon što utvrdi da je birač upisan u odgovarajući izvadak istovremeno s predajom glasačkog listića tom biraču zaokružuje kemijskom olovkom redni broj ispred imena i prezimena birača (tako u sva četiri izvatka, odnosno dva izvatka na biračkim mjestima u Gradu Zagrebu).

Ako predsjednik biračkog odbora ili od njega ovlašteni član utvrdi da birač nije upisan u izvadak iz popisa birača, neće mu dopustiti glasovanje, osim ako birač potvrdom nadležnog tijela dokaže da ima pravo glasovati na tom biračkom mjestu.

2.2. Pouka biračima o načinu glasovanja

Član biračkog odbora **zadužen za uručenje glasačkih listića biračima** predaje biraču odgovarajuće glasačke listiće koje je prethodno izvukao iz lepezasto postavljenih glasačkih listića okrenutih licem prema dolje (da se ne vidi serijski broj listića) i daje usmenu uputu biraču o načinu glasovanja i to, primjerice, kako slijedi:

»Otiđite do paravana koji je trenutno slobodan ili do slobodnog mjesta određenog za glasovanje.

Prije glasovanja pročitajte važnu napomenu na glasačkom listiću.

Kemijском olovkom na svakom glasačkom listiću zaokružite samo jedan redni broj ispred kandidacijske liste za koju želite glasovati odnosno samo jedan redni broj ispred imena i prezimena kandidata za općinskog načelnika/gradonačelnika te župana za kojeg želite glasovati.

Presavijte glasački listić najmanje napola i ubacite ga u glasačku kutiju.«

Član biračkog odbora koji se brine da se svaki glasački listić ubaci u odgovarajuću glasačku kutiju:

- mora uputiti birača da glasački listić određene vrste (boje) ubaci u za to određenu glasačku kutiju,
- mora se nalaziti čitavo vrijeme u takvom položaju da u svakom trenutku može vidjeti sve glasačke kutije.

3. Glasovanje birača s potvrdom za glasovanje

Kad na biračko mjesto pristupi birač koji nije upisan u izvatku iz popisa birača dostavljenog na biračko mjesto, predsjednik biračkog odbora neće mu dozvoliti glasovanje.

Tog birača uputit će tijelu državne uprave nadležnom za poslove opće uprave (nadležno tijelo koje vodi popis birača), radi izdavanja potvrde za glasovanje.

Potvrdom za glasovanje birač će na biračkom mjestu dokazati da ima pravo glasovati.

Predsjednik ili drugi ovlaštenu član biračkog odbora dužan je upoznati birača o načinu glasovanja s potvrdom.

Kad birač potvrdom za glasovanje dokaže da ima biračko pravo dužan je istu predati članu biračkog odbora koji će mu nakon toga uručiti glasački listić, a potvrdu za glasovanje zadržati i priložiti uz odgovarajući izvadak iz popisa birača kao njegov sastavni dio.

Birače koji su glasovali na temelju potvrde za glasovanje mora se poimenično navesti u zapisniku o radu biračkog odbora u za to predviđenu rubriku (**odjeljak VI., stupac a**) stranica 2., **obrazaca OLS-9, OLS-10, LSN-7 i LSN-8.**

4. Glasovanje birača s tjelesnom manom, nepismenih birača te birača koji ne mogu pristupiti na biračko mjesto

4.1. Glasovanje na biračkom mjestu uz pomoć druge osobe

Glasovanje se obavlja osobno.

Iznimno, kad na biračko mjesto pristupi birač koji zbog kakve tjelesne mane (slijepa osoba, osoba bez ruku i sl.) ili zbog toga što je nepismen ne bi mogao samostalno glasovati i na biračko mjesto dođe s drugom osobom (koja ne smije biti član biračkog odbora) koja je pismena i koja će za njega, po njegovoj ovlasti i uputi, zaokružiti redni broj ispred naziva kandidacijske liste odnosno ispred imena i prezimena kandidata za kojeg takav birač glasuje, predsjednik biračkog odbora dozvolit će takvo glasovanje.

Tog birača, kao i svakog drugog birača koji je glasovao na biračkom mjestu, mora se zaokružiti u izvacima iz popisa birača kao dokaz da su mu uručeni glasački listići.

Birače koji su glasovali na taj način mora se poimenično navesti u zapisniku o radu biračkog odbora u za to predviđenu rubriku (**odjeljak VI., stupac b) stranica 2., obrazaca OLS-9, OLS-10, LSN-7 i LSN-8.**

4.2. Glasovanje izvan biračkog mjesta

Birački odbor omogućit će glasovanje biraču koji zbog teže bolesti, tjelesnog oštećenja ili opće nemoći ne može doći na biračko mjesto radi glasovanja (jer se nalazi u bolnici, bolistan kod kuće, invalidna je ili nepokretna osoba ili slično), a izrazi želju glasovati i pravovremeno obavijesti o tome birački odbor.

Kada je birački odbor pravovremeno obaviješten da takav birač želi glasovati, tom biraču birački odbor omogućit će glasovanje **samo u slučaju:**

- ako je birač dostupan biračkom odboru i
- ako birački odbor ocijeni da će takvo glasovanje moći provesti bez ometanja glasovanja na biračkom mjestu.

Radi omogućavanja glasovanja birača izvan biračkog mjesta predsjednik biračkog odbora odredit će najmanje dva člana ili zamjenike članova biračkog odbora koji će doći na mjesto gdje se birač nalazi i omogućiti mu tajno glasovanje. Pri tome će birač sam presaviti glasački listić napola, staviti ga u zasebnu omotnicu (kuvertu) i zatvoriti je u prisutnosti članova biračkog odbora.

Na omotnici (kuverti) upisat će se oznaka da je birač glasovao za kandidacijsku listu za izbor članova općinskog/gradskog vijeća, županijske skupštine odnosno Gradske skupštine Grada Zagreba, za izbor kandidata za izbor općinskog načelnika/gradonačelnika, župana odnosno gradonačelnika Grada Zagreba.

Članovi biračkog odbora će po povratku na biračko mjesto, pred ostalim članovima biračkog odbora otvoriti omotnicu (kuvertu) i bez pregledavanja presavijenog glasačkog listića (radi osiguravanja tajnosti glasovanja) isti ubaciti u odgovarajuću glasačku kutiju.

Predsjednik biračkog odbora ili osoba koju on odredi dužan je birača koji je glasovao na opisani način zaokružiti na odgovarajućem izvatku iz popisa birača i odmah ga upisati u zapisnik o radu biračkog odbora u za to predviđenu rubriku (**odjeljak VI., stupac c) stranica 2., obrazaca OLS-9, OLS-10, LSN-7 i LSN-8.**

5. Postupak s punom glasačkom kutijom za vrijeme glasovanja

U slučaju da se za vrijeme glasovanja glasačka kutija potpuno napuni glasačkim listićima tako da se putem nje više ne može glasovati, članovi biračkog odbora istu **ne smiju prazniti prije završetka glasovanja na biračkom mjestu**, već ju **moraju zatvoriti i zapečatiti** tako da je u cijelosti zatvoren otvor kroz koji se glasački listići ubacuju.

Takva puna glasačka kutija ne smije se ostaviti bez nadzora već se odlaže na mjesto - vidljivo članovima biračkog odbora.

Na mjesto pune glasačke kutije stavlja se nova prethodno pregledana, prazna i zapečaćena glasačka kutija.

6. Zatvaranje biračkog mjesta

U 19,00 sati zatvara se biračko mjesto, ali će se biračima koji se zateknu u redu na biračkom mjestu u 19,00 sati, omogućiti glasovanje i nakon 19,00 sati.

POSTUPCI BIRAČKOG ODBORA NAKON ZATVARANJA BIRAČKOG MJESTA

V

Predsjednik biračkog odbora nakon zatvaranja biračkog mjesta utvrdit će jesu li na biračkom mjestu ostale samo one osobe koje mogu prisustvovati postupku utvrđivanja rezultata glasovanja i to:

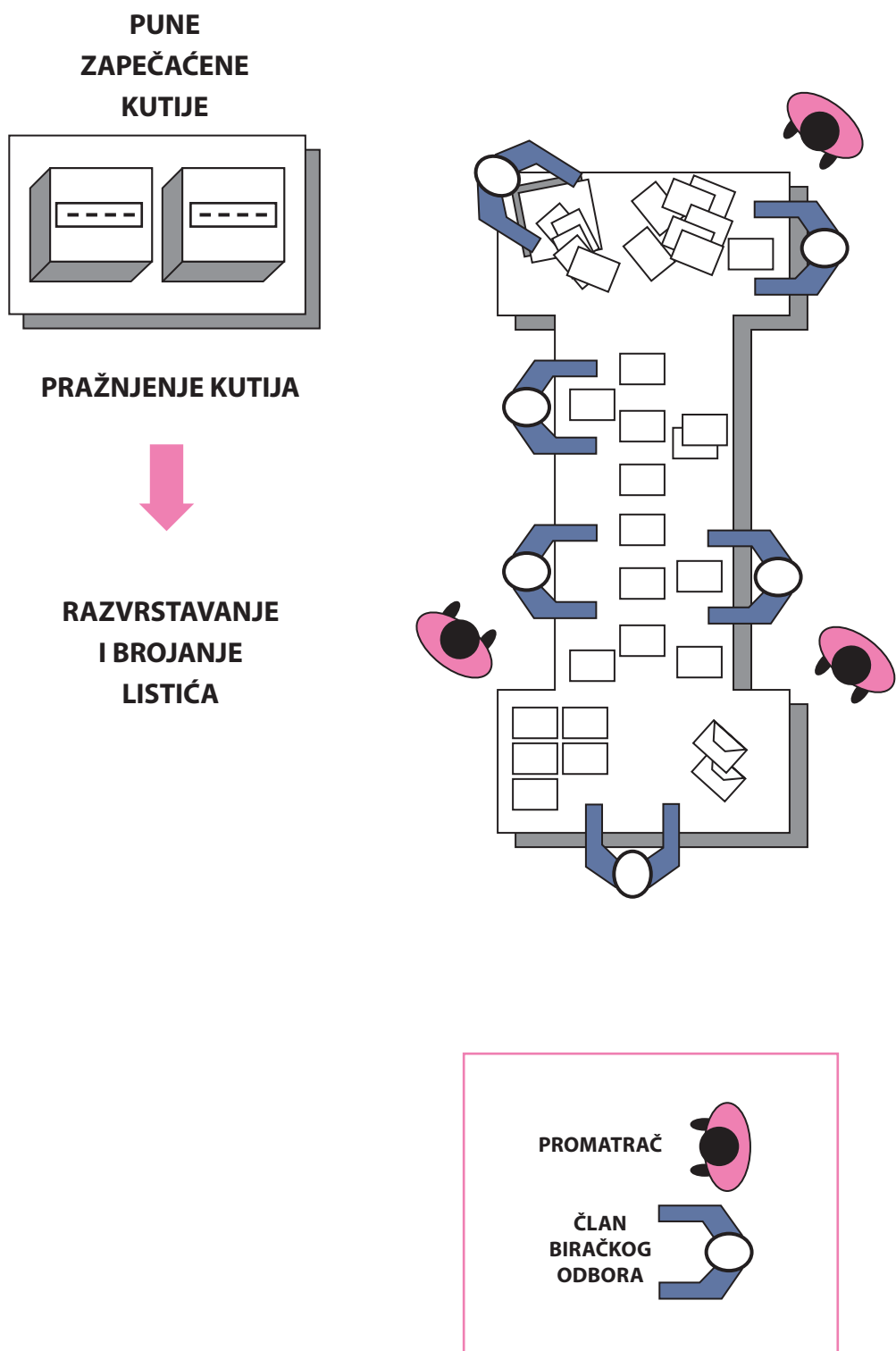
- članovi biračkog odbora, odnosno njihovi zamjenici,
- promatrači registriranih političkih stranaka,
- promatrači birača koji su predložili nezavisne kandidacijske liste za izbor članova predstavničkog tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave,
- promatrači koje su odredili birači koji su predložili nezavisnog kandidata,
- promatrači nevladinih udruga koji se bave promatranjem izbora,
- promatrači međunarodnih organizacija koje djeluju u Republici Hrvatskoj (strani promatrači),

a sve ostale osobe udaljiti će s biračkog mjesta.

Birački odbor pripremit će prostoriju biračkog mjesta za postupak prebrojavanja glasova, po mogućnosti tako da se u sredinu prostorije postavi više stolova (ili jedan veći stol), tako da članovi biračkog odbora odnosno njihovi zamjenici mogu sjesti oko stola na kojem će se prebrojavati glasovi.

Promatračima se mora omogućiti promatranje postupka prebrojavanja glasačkih listića i utvrđivanja rezultata glasovanja, na način da ne ometaju rad biračkog odbora.

Primjer načina uređenja biračkog mjesta:

UTVRĐIVANJE REZULTATA GLASOVANJA NA BIRAČKOM MJESTU

1. Postupanje biračkog odbora prije otvaranja glasačke kutije

Predsjednik biračkog odbora osigurava da niti jedan od članova odnosno zamjenika članova biračkog odbora u tijeku postupka prebrojavanja **ne smije** kod sebe imati **kemijsku olovku, nalivpero** ili **slično sredstvo za pisanje**, već samo **grafitnu olovku**. Kemijska olovka uzima se i koristi tek pri ispunjavanju zapisnika o radu biračkog odbora, nakon čega se ponovno odlaže.

Svi prisutni članovi odnosno zamjenici članova biračkog odbora **zajednički započinju i dovršavaju** čitav postupak brojanja i utvrđivanja rezultata glasanja.

Birački odbor najprije će prebrojiti **neupotrijebljene** glasačke listiće, skinuti glasački listić istaknut na glasačkoj kutiji, pribrojiti ga neupotrijebljenim listićima i sve ih staviti u za to posebno označenu omotnicu (kuvertu), zapečatiti je i na njoj upisati broj takvih listića.

Nakon toga utvrdit će koliko je prema izvratku iz popisa birača glasovalo birača – tako da zbroji zaokružene redne brojeve ispred imena i prezimena birača koje je birački odbor zaokružio jer su ti birači glasovali.

2. Postupanje biračkog odbora nakon otvaranja glasačke kutije

Članovi biračkog odbora otvorit će glasačku kutiju za kandidacijske liste za izbor članica/članova županijske skupštine (ili više njih kada ih je tijekom glasanja bilo više popunjeno) te će najprije prebrojiti sve glasačke listiće koji su se našli u toj glasačkoj kutiji.

Birački odbor izdvojiti će glasačke listiće koji su omaškom ubačeni u pogrešnu glasačku kutiju, tako da se mogu pribrojiti glasačkim listićima iz glasačke kutije u koju su trebali biti ubačeni (primjerice u glasačku kutiju za izbor općinskog načelnika ili obrnuto).

Nakon toga članovi biračkog odbora **prebrojit će sve glasačke listiće** koji su se našli u glasačkoj kutiji za kandidacijske liste za izbor članova županijske skupštine (ili više njih kada ih je tijekom glasanja bilo više popunjeno).

Potom će birački odbor utvrditi broj birača **koji su glasovali putem glasačkih listića**.

Ako se utvrdi da je broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji za kandidacijske liste za izbor članova županijske skupštine **veći od ukupnog broja birača koji su glasovali** (birači zaokruženi na izvratku na popisu birača i birači koji su glasovali temeljem potvrde), birački odbor će odmah prekinuti rad i uz izvješće dostaviti materijale nadležnom izbornom povjerenstvu, a zapisnik o svom radu (obrazac OLS -10) popuniti po odjeljcima **I., II., III., IV., VI., VII. točke 1.-8. i VIII.**

Ako je broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji **isti ili manji od ukupnog broja birača koji su glasovali** na biračkom mjestu, birački odbor **pristupa prebrojavanju glasova**.

Birački odbor **najprije odvaja nevažeće glasačke listiće** i iste stavlja u za to posebno označenu omotnicu (kuvetu) i na njoj upisuje broj takvih glasačkih listića.

Nevažeći glasački listić jest:

- ◆ neispunjeni glasački listić,
- ◆ glasački listić popunjen na način da se ne može sa sigurnošću utvrditi volja birača i okolnost za koju je kandidacijsku listu/kandidata glasovao,
- ◆ glasački listić na kojem je birač glasovao za dvije ili više kandidacijskih lista/kandidata.

Važeći glasački listić jest onaj iz kojega se na siguran i nedvojben način može utvrditi volja birača i okolnost za koju kandidacijsku listu/kandidata je birač glasovao.

Nakon odvajanja nevažećih glasačkih listića birački odbor **brojanjem važećih glasačkih listića** utvrđuje **koliki je broj glasova dobila svaka kandidacijska lista za izbor članova županijske skupštine**.

Cijelom postupku odvajanja i brojanja glasačkih listića moraju neprekidno biti nazočna najmanje tri člana biračkog odbora ili njihovi zamjenici.

Cijeli postupak odvajanja i brojanja nevažećih glasačkih listića odnosno brojanja važećih glasačkih listića obavljaju zajedno predsjednik (zamjenik predsjednika) i nazočni članovi (zamjenici članova) biračkog odbora.

Nikad jedan član (zamjenik člana) odnosno manje od tri člana biračkog odbora ne smiju samostalno obavljati ove radnje.

Birački odbor postupit će na isti način odnosno ponoviti isti postupak pri prebrojavanju glasova i utvrđivanju rezultata glasovanja i za izbor članova općinskog/gradskog vijeća, općinskog načelnika/gradonačelnika, župana /gradonačelnika Grada Zagreba.

3. Popunjavanje zapisnika o radu biračkog odbora

Nakon što birački odbor dovrši postupak utvrđivanja rezultata glasovanja sačinjit će zapisnike o radu biračkog odbora na primljenim obrascima i to:

- zapisnik o radu biračkog odbora za izbor članica/članova općinskog/gradskog vijeća (OLS-9),
- zapisnik o radu biračkog odbora za izbor članica/članova županijske skupštine/Gradske skupštine Grada Zagreba (OLS-10),
- zapisnik o radu biračkog odbora za izbor općinskih načelnika/gradonačelnika (LSN-7),
- zapisnik o radu biračkog odbora za izbor župana/gradonačelnika Grada Zagreba (LSN-8).

Ako se prilikom sastavljanja zapisnika dogodi očita pogreška u pisanju istu treba ispraviti na način da se pre-crta pogrešan upis tako da on ostane čitljiv, zatim upiše točan podatak, a ispravak potvrdi potpisom, dakle, **bez korištenja korekturnog laka**.

Stranica 1- Uvod i odjeljci I. - V. (OLS-9, OLS-10, LSN-7 i LSN-8)

Birački odbor će najprije ispuniti **prvu stranicu** zapisnika i navesti sve tražene podatke i to:

- ◆ naziv općine/grada,
- ◆ naziv općinskog/gradskog vijeća ili županijske skupštine (OLS-9 i OLS-10),
- ◆ naziv općine/grada/županije/Grada Zagreba (LSN-7 i LSN-8),
- ◆ broj i oznaku biračkog mjesta,
- ◆ sastav biračkog odbora i stanje prostorija biračkog mjesta,
- ◆ vrijeme otvaranja i zatvaranja biračkog mjesta,
- ◆ eventualne izvanredne okolnosti.

Stranica 2 - Odjeljak VI.

Zapisnik o radu biračkog odbora popunjava se tako da se:

- **u prvom okomitom stupcu, oznake a)**, upiše redni broj, te ime i prezime birača koji je glasovao temeljem potvrde,
- **u drugom okomitom stupcu, oznake b)**, upiše redni broj te ime i prezime birača koji je zbog kakve tjelesne mane ili zbog toga što je nepismen glasovao uz pomoć druge osobe,
- **u trećem okomitom stupcu, oznake c)**, redni broj te ime i prezime birača kojem je birački odbor omogućio glasovati izvan biračkoga mjesta (bolestan kod kuće i sl.).

Stranica 3 i 4 - Odjeljak VII.

Nakon utvrđivanja rezultata glasovanja birački odbor će tražene podatke ubilježiti pod:

1. **ukupan broj glasačkih listića** koje je birački odbor preuzeo,
2. **ukupan broj neupotrijebljenih glasačkih listića** koji su ostali na biračkom mjestu,
3. **broj birača upisanih u izvadak iz popisa birača** (upisuje se broj s kojim je zaključen izvadak iz popisa birača dostavljen na to biračko mjesto) _____ ; **A**
4. **broj birača koji su glasovali prema izvdatku iz popisa birača** (broj zaokruženih rednih brojeva ispred imena birača u izvdatku iz popisa birača) _____ ; **B**
5. **broj birača koji su glasovali na temelju potvrde**, _____ ; **C**
6. **ukupan broj birača na biračkom mjestu** - utvrđuje se na taj način da se ukupnom broju birača upisanom u izvdatku iz popisa birača (**A**) pribroji broj birača glasovalih na temelju potvrde (**C**).
Dakle, **ukupan broj birača na biračkom mjestu** (toč. 6. = toč. 3. + toč. 5.) _____ ; **A+C**
7. **ukupan broj birača koji su glasovali** na tom biračkom mjestu - utvrđuje se na način da se broju birača koji su glasovali prema izvdatku iz popisa birača (**B**) pribroji broj birača koji su glasovali na temelju potvrde (**C**).
Dakle, **glasovalo ukupno birača** (toč. 7. = toč. 4. + toč. 5.) _____ ; **B+C**
8. **ukupan broj glasačkih listića** nađenih u glasačkoj kutiji _____ ; **D=E+F**
Ukupan broj glasačkih listića koji su bili u glasačkoj kutiji (**D=E+F**), mora biti isti ili manji od ukupnog broja birača koji su glasovali na biračkom mjestu (**B+C**).

Ako je broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji veći od broja birača koji su glasovali (točka 7. zapisnika), birački odbor prekida utvrđivanje rezultata glasovanja na tom biračkom mjestu i sav izborni materijal odmah zapečaćuje i upućuje nadležnom općinskom odnosno gradskom izbornom povjerenstvu.

9. a) **ukupan broj važećih glasačkih listića** _____ ; **E**
b) **ukupan broj nevažećih listića** _____ ; **F**

Nakon toga upisuju se **rezultati glasovanja** s brojem glasova koje je dobila pojedina kandidacijska lista odnosno kandidat.

Stranica 4 - Odjeljci VIII. i IX. (OLS-9, OLS-10, LSN-7, LSN-8)

Upisuju se podaci o promatračima koji su promatrali rad biračkog odbora, jesu li imali primjedbe te jesu li članovi biračkog odbora imali primjedbe na zapisnik (stranica 4. odjeljak VIII. a).

Primjedbe promatrača treba upisati u zapisnik (stranica 4. odjeljak VIII. b).

Ako ima više primjedbi ili su tako opširne da ne stanu u zapisnik, promatrač ih je dužan u pisanom obliku predati biračkom odboru radi prilaganja zapisniku o radu biračkog odbora. Birački odbor je dužan zaprimiti takvu pisanu primjedbu promatrača, priložiti je zapisniku i o tome izdati potvrdu. U potvrdi će se navesti ime i prezime promatrača koji je predao pisanu primjedbu, te mjesto i vrijeme predaje primjedbe.

U slijedećoj rubrici promatrači potpisuju zapisnik.

Promatrač ima pravo zahtijevati prijepis, odnosno presliku zapisnika o radu biračkog odbora, koji svojim potpisima ovjerovljuju predsjednik ili zamjenik predsjednika biračkog odbora, a birački odbor je dužan isto izdati.

U odjeljku IX.

upisuju se podaci o tome jesu li članovi biračkog odbora imali primjedbi na rad biračkog odbora te vremenu i mjestu sastavljanja zapisnika.

Zapisnik potpisuju svi članovi biračkog odbora i njihovi zamjenici ako su prisutni pri sastavljanju zapisnika. Zapisnik je valjano potpisan i ako su ga potpisali predsjednik/zamjenik predsjednika te dva člana/zamjenika člana biračkog odbora.

DOSTAVA IZBORNOG MATERIJALA NADLEŽNIM IZBORNIM POVJERENSTVIMA

Zapisnike o svom radu za sa svim primljenim izbornim materijalom, osim glasačkih kutija, dostavlja birački odbor (predsjednik, članovi biračkog odbora i njihovi zamjenici, koji su potpisali zapisnik) **nadležnom gradskom odnosno općinskom izbornom povjerenstvu** odmah po završetku rada na utvrđivanju rezultata glasovanja, a najkasnije **do 7,00 sati 18. svibnja 2009.** i to na **mjesto koje odredi nadležno gradsko odnosno općinsko izbornom povjerenstvo.**

Promatrači mogu pratiti članove (zamjenike članova) biračkih odbora **do predaje izbornog materijala nadležnom izbornom povjerenstvu i nazočiti predaji istog.**

Zagreb, travanj 2009.

DRUGI KRUG IZBORA ZA IZBOR OPĆINSKOG NAČELNIKA, GRADONAČELNIKA, ŽUPANA I GRADONAČELNIKA GRADA ZAGREBA

VIII

1. Općenito

Ako niti jedan kandidat za izbor općinskog načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba ne dobije više od 50% glasova birača koji su glasovali u prvom krugu izbora, održat će se **ponovljeni izbori (drugi krug izbora)** četrnaesti dan nakon dana održavanja prvog kruga izbora.

U drugom krugu izbora sudjeluju dva kandidata s najviše dobivenih glasova u prvom krugu izbora.

2. Izborni materijal za drugi krug izbora

Birački odbor će od nadležnog izbornog povjerenstva preuzeti slijedeći izborni materijal:

- izvadak iz popisa birača za izbor općinskog načelnika/gradonačelnika ili
- izvadak iz popisa birača za župana/gradonačelnika Grada Zagreba ovisno o tome za kojeg se kandidata izbor ponavlja,
- oglas sa pregledno navedenim imenima dva kandidata koji sudjeluju u drugom krugu izbora,
- glasačke listiće,
- obrasce odgovarajućih zapisnika o radu biračkog odbora za drugi krug izbora (obrazac LSN-7 i /ili LSN-8),
- pribor za glasanje iz točke I. ovog Podsjetnika.

3. Rad biračkog odbora u drugom krugu izbora

Glasovanje u drugom krugu izbora održat će se pred istim biračkim odborima.

Pravila za rad biračkih odbora propisana točkama III., IV., V., VI. i VII. ovog Podsjetnika primjenjivat će se i u drugom krugu izbora.

4. Promatrači u drugom krugu izbora

Rad biračkih odbora u drugom krugu izbora mogu promatrati:

- promatrači registriranih političkih stranaka,
- promatrači koje su odredili birači koji su predložili nezavisnog kandidata,

- promatrači nevladinih udruga koje se bave promatranjem izbora i
- promatrači međunarodnih organizacija koje djeluju u Republici Hrvatskoj (strani promatrači).

Promatrači koji će promatrati rad biračkih odbora u drugom krugu izbora imat će sva prava i obveze iz točke II. ovog Podsjetnika.

Uz Podsjetnik se dostavlja izvadak iz Kaznenog zakona (»Narodne novine«, broj 110/97, 27/98-ispr., 50/00-Odluka USRH, 129/00, 51/01, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07 i 152/08.).

IZVADAK IZ KAZNENOG ZAKONA

(»Narodne novine«, broj 110/97, 27/98-ispr.,
50/00-Odluka USRH, 129/00, 51/01, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07 i 152/08.)

Povreda slobode odlučivanja birača

Članak 116.

Tko silom, ozbiljnom prijetnjom, podmićivanjem ili na drugi protuzakonit način utječe na birača, da na izborima ili prigodom glasovanja glasuje za ili protiv određenog kandidata odnosno glasuje za ili protiv opoziva ili glasuje za ili protiv određenog prijedloga u referendumu ili uopće ne glasuje, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

Uskrata biračkog prava

Članak 117.

Tko u obavljanju povjerene mu dužnosti u svezi s izborima drugoga protuzakonito ne uvede u popis birača ili ga izbriše iz tog popisa ili mu na drugi način uskrati biračko pravo, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

Zlouporaba izbornog prava

Članak 118.

Birač koji ponovno glasuje nakon što je već glasovao ili birač koji na izborima ili prigodom glasovanja glasuje umjesto drugoga pod njegovim imenom, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

Povreda tajnosti glasovanja

Članak 119.

- (1) Tko pri izboru ili glasovanju povrijedi tajnost glasovanja, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.
- (2) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se tko silom, ozbiljnom prijetnjom ili na drugi protuzakonit način traži od birača da kaže za koga je glasovao ili kako je glasovao.

Uništenje izbornih isprava

Članak 120.

Tko uništi, prikrije, ošteti ili neovlašteno odnese kakvu ispravu o izborima ili glasovanju ili kakav predmet koji služi za izbor ili glasovanje, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

Izborna prijevara

Članak 121.

- (1) Tko dodavanjem, oduzimanjem, brisanjem glasova ili na drugi način krivotvori ishod izbora ili glasovanja, kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.
- (2) Za pokušaj kaznenog djela iz stavka 1. ovoga članka počinitelj će se kazniti.